

Πνευματικὴ Οἰκοδομὴ

■ Πορευόμενοι ἐν Μετανοίᾳ καὶ Εὐχαριστίᾳ πρὸς τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ (α')

Ἡ Θεοτόκος:

«Ῥοσ» τὸ «δασὺ» καὶ «κατάσκιον»

Ἡ «ρίζα», ἡ «Ῥάβδος», ὁ «Κλάδος»,
τὸ «Ἄνθος», ὁ «Καρπός», ἡ «Προσοδοκία τῶν Ἐθνῶν»

«Ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς Χριστέ,
ἐκ τῆς Παρθένου ἀνεβλάστησας,
ἐξ ὄρους ὁ αἰνετός, κατασκίου δασέος,
ἤλθεις σαρκωθεὶς ἐξ Ἀπειράνδρου, ὁ ἄυλος καὶ Θεός·
δόξα τῇ δυνάμει Σου Κύριε».

Ῥάβδος / Κλαδὶ ἀπὸ τὴν **Ρίζα** / τὸ **Γένος** τοῦ Ἰεσσαί, πατρὸς τοῦ Δαβίδ, τοῦ ὁποίου ἡ καταγωγὴ ἦταν ἀπὸ τὴν Βασιλικὴ Φυλὴ τοῦ Ἰούδα, **ἀνεβλάστησε** ἡ Παρθένος, **καὶ** ἀπὸ Αὐτὴν ἐξῆλθες ὡς **Ἄνθος**, Χριστέ καὶ Σωτῆρα μας· **Σὺ**, ὁ αἰνούμενος καὶ δοξολογούμενος ἀπὸ ὅλους, **ἀπὸ** Ῥοσ κατάσκιο καὶ δασὺ, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν Παναγία Μητέρα Σου, ἡ Ὅποία δὲν εἶχε πείραν ἀνδρὸς καὶ τὴν Ὅποία εἶχε ἐπισκιάσει Δύναμις Ὑψίστου καὶ ἦταν πλήρης Θείων Χαρίτων, **ἤλθες** καὶ ἐσαρκώθης, **Σὺ** ὁ ἄυλος Θεός. **Γιὰ** τὸ Μέγα Μυστήριον αὐτὸ τῆς Ἐνανθρωπήσεώς Σου, δοξάζουμε τὴν Δύναμιν Σου, Κύριε!

Ὅσιον Νικοδήμου Ἀγιορείτου,
Ἐρμηνεία εἰς τὸν Εἰρμόν τῆς Ῥοδῆς Δ'
τοῦ πεζοῦ Κανόνος τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως,
Ποιήματος Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ

Ο μὲν Προφήτης Ἡσαΐας προφητεύων περὶ Χριστοῦ, εἶπεν εἰς χρόνον μέλλοντα:

«**Ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναθήσεται**» (Ἡσ. ια' 1).

Ο δὲ Ἱερὸς Κοσμᾶς, βλέπων πληρωθεῖσαν διὰ τῶν πραγμάτων τὴν προφητείαν ταύτην, δὲν προφέρει αὐτὴν μὲ ῥήματα μέλλοντος χρόνου, ἀλλὰ περασμένου· οὐ γὰρ λέγει: «Ἐξελεύσεται ῥάβδος», ἢ «ἀναθήσεται ἄνθος», ἀλλὰ λέγει, ὅτι

• **ἀπὸ μὲν τὴν «ρίζαν τοῦ Ἰεσσαί» «ῥάβδος» ἐξῆλθε**, τοῦτο γὰρ τὸ ῥῆμα λείπει καὶ ἐννοεῖται ἔξωθεν·

• **«ῥάβδος»** δέ, ἤτοι **κλάδος**, εἶναι ἡ Ἀειπάρθενος Θεοτόκος, ἡ Ὅποια ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν «ρίζαν», ἡγουν ἀπὸ τὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐξῆλθε καὶ ὁ Ἰεσσαί, ὁ Πατὴρ τοῦ Βασιλέως Δαβίδ.

Οθεν ἡ Θεοτόκος καὶ ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν φυλὴν τοῦ Ἰούδα ἐκατάγετο, καὶ ἀπὸ τὸ Βασιλικὸν γένος τοῦ Δαβίδ· ἀπὸ ἐκείνην μὲν, πορῶτερα καὶ μακρύτερα, ἀπὸ δὲ τοῦτο, προσεχέστερα καὶ κοντύτερα.

Απὸ τὴν «ῥάβδον» δὲ πάλιν καὶ ἀπὸ τὸν **κλάδον** αὐτόν, ἡγουν ἀπὸ τὴν Παρθένον, Σύ, Χριστέ, ἀνεβλάστησας ὡς ἐν «**ἄνθος**» εὐωδέστατον, ἄειθαλές καὶ ἀμάραντον.

■ **Κ**αθὼς γὰρ ἀπὸ τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου βλαστάνει ὁ κορμός, καὶ ἀπὸ τὸν κορμὸν βλαστάνει ὁ κλάδος καὶ ἀπὸ τὸν κλάδον βλαστάνει τὸ ἄνθος, καὶ ἀπὸ τὸ ἄνθος γίνεται ὁ καρπός· τοιοῦτοτρόπως καὶ ἀπὸ τὴν «**ρίζαν**» τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα **ἐβλάστησεν** ὁ κορμός, ἡγουν τὸ γένος τοῦ Δαβίδ, ἀπὸ δὲ τὸ γένος τοῦ Δαβίδ **ἐβλάστησεν** ἡ Θεοτόκος ὡς «**ῥάβδος**» καὶ **κλάδος**, ἀπὸ δὲ τὴν Θεοτόκον **ἐβλάστησεν** ὁ Χριστὸς ὡς «**ἄνθος**», ἀπὸ δὲ τὸν Χριστὸν **ἐβλάστησεν** ὁ γλυκύτατος καὶ χαριέστατος καρπός, ἡγουν ἡ σωτηρία ὅλου τοῦ Κόσμου.

• **Μ**ερικοὶ δὲ εἶπον, ὅτι τὸ «ἐξ αὐτῆς» νοεῖται καὶ ἐπὶ τῆς «ρίζης»: ἡγουν ἐξ αὐτῆς τῆς ῥίζης τοῦ Ἰεσσαί ἐβλάστησεν «ἄνθος» ὁ Χριστὸς, ἀκολουθοῦντες τὸ ἄνωτέρω τοῦ Ἡσαΐου: «Καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναθήσεται».

Ωστε ὁ Δεσπότης Χριστὸς προσεχῶς μὲν **ἐβλάστησεν** ἐκ τῆς Παρθένου, πόρῶ δὲ **ἐβλάστησεν** ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, κατὰ τὴν προφητείαν ὅπου εἶπε περὶ αὐτῆς τῆς φυλῆς ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ:

«**Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἐὰν ἔλθῃ τὰ**

ἀποκείμενα Αὐτῷ [(᾽Ω ἀπόκειται), καὶ Αὐτὸς προσδοκία Ἐθνῶν]» (Γεν. μθ' 10).

* * *

Φέρει δὲ ἀκολούθως ὁ θεσπέσιος Μελωδὸς καὶ τὸ ῥητὸν τοῦ Προφήτου Ἀβδακούμ, τὸ λέγον: «Ἦξει ὁ Ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου δασέος» (γ' 3),

καὶ τοῦτο εὐφυῶς προσαρμόζει εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, καὶ εἰς τὴν τετάρτην ταύτην Ὁδὴν, τῆς ὁποίας ποιητὴς εἶναι ὁ Ἀβδακούμ.

Λέγει λοιπόν:

• **«Σὺ, Χριστέ, ὁ ἄυλος ὢν Θεὸς καὶ ὑπὸ πάντων αἰνούμενος, ἦλθες καὶ ἐσαρκώθης ἐκ τῆς μὴ γνούσης πείραν ἀνδρὸς Θεοτόκου, τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ “ἀπείρανδρος”, ὡς ἀπὸ βουνὸν δασὺ καὶ κατάσκιον».**

Βουνὸν δὲ δασὺ καὶ κατάσκιον εἶναι ἡ Θεοτόκος·

• **βουνὸν** μὲν λέγεται, διότι

καθὼς τὸ ὄρος καὶ τὸ βουνὸν οὔτε ἀροτριᾶται, οὔτε γεωργεῖται, οὔτε σπείρεται ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀλλ' αὐτοφυῶς καὶ ἀγεωργήτως βλαστάνει τὰ **ὑψηλὰ δένδρα** καὶ τὰ **χαμόκλαδα** καὶ τὸ **χορτάρι**·

οὕτω καὶ ἡ Θεοτόκος, ἀσπόρως καὶ ἀγεωργήτως ἐδλάστησε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς **δένδρον** μὲν ὑψηλόν, διὰ τὸ ὕψος τῆς Θεότητος· ὡς **χαμόκλαδον** δέ, διὰ τὴν ταπεινότητα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· καὶ ὡς **χόρτον**, διότι τρέφει τοὺς Αὐτῷ πιστεύοντας.

• **Δασὺ δὲ βουνὸν** λέγεται ἡ Θεοτόκος, διότι, κατὰ τὸν Ἱερὸν Θεοφύλακτον Βουλγαρίας ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Ἀβδακούμ, **σίδηρος** (λογισμὸς πονηρὸς) δὲν ἀνέβη εἰς Αὐτήν, ὁ γεννῶν σκωρίαν (μολυσμὸν καὶ φθορὰν πάθους σαρκικοῦ), οὔτε **χειρ ἀνθρωπίνη**, ἵνα κόψη τὴν παρθενίαν Αὐτῆς· **καθὼς** εἰς τὸ δασὺ βουνὸν δὲν ἐμβαίνει τσεκουρι, οὔτε χεῖρ ἀνθρώπου κόπτει τὰ ξύλα αὐτοῦ διὰ τὴν πολλὴν δασύτητα.

Σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Ζωναράς ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Γ' ἤχου τῆς Ὁκτωήχου.

Ὅθεν καὶ ὁ Δανιὴλ προσφυῶς εἶπε περὶ τοῦ ὄρους τούτου τῆς Παρθένου: «Ἐθεώρεις ἕως οὔ ἐτμήθη λίθος ἀπὸ ὄρους ἄνευ χειρῶν» (Δαν. β' 34).

Διότι, τόσον ἡ Θεοτόκος ἦτον καταπεπυκνωμένη κύκλω κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἀπὸ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς θείας καὶ ὑπερφυσικὰς χάριτας, ὥστε δὲν εὐρήκεν οὐδὲ τὴν παραμικρὰν εἴσοδον ὁ διάβολος, διὰ νὰ ἐμβάσῃ εἰς τὸ πανάγιον Αὐτῆς ὑποκείμενον κάμμίαν προσβολὴν πονηροῦ λογισμοῦ.

● **Κατάσκιον** δὲ **βουνὸν** εἶναι ἢ Θεοτόκος, διότι ἐπεσκίασεν εἰς Αὐτὴν τοῦ Ἵψίστου ἢ Δύναμις, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ:

«**Πνεῦμα γάρ, φησίν, Ἅγιον ἐπευλέσεται ἐπὶ Σέ, καὶ δύναμις Ἵψίστου ἐπισκιάσει Σοι**» (Λουκ. α' 35)· καθὼς καὶ Ἄνδρέας ὁ Κρήτης λέγει εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν.

* * *

Προσθέτει δὲ τελευταῖον ὁ Μελωδὸς τό: «Δόξα τῇ δυνάμει Σου Κύριε», ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς τετάρτης Ὁδῆς.

